לו: אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

אי איבא גוי כולו אין אי לא לא. פי' איכא חלה כשאר גזירות ויכולה להתבטל אף בנ"ד קטן מיהו חלה היא לענין שצריכה שום היתר שהרי שמן נהגו בו איסור עד שבא רבי יהודה והתירו: **גזרן** על בנותיהן שיהו נדות מעריסותן. וגם על בנות כותים גזרו ושמי גזירות הוו ותרוייהו לריכי כמו שפי' בפ"ק דשבת (מ) (טז:): **דכתיב לא** תתחתן בם. אסיפא דקרא סמיך דכתיב וכתו לא תקח לבנך דאילו לאו דלא תתחתן מיירי בגיורת כדאמרינן בהערל (יבמות פו.) וכי האי גוונא פי' הר"ר אלחנן בפרק הערל (שם פט.) גבי בני שאול שהוקעו דפריך והכתיב לא יומתו אבות על בנים וע"כ אסיפא דקרא סמיך דכתיב איש בחטאו יומתו אבל ריישא דקרא מוקמי ליה (בסנהדרין דף מ:) בעדות אב על הבן [וע"ע תוס' כתובות כט. מד"ה אלו]: **כי** יסיר לרבות כל המסירין. ע"כ הך דרשא לא קיימא אלא אכתו לא תקח לבנך דסליק מיניה דאילו שאר עובדי כוכבים בגירותן שרו ולר"ש דאסר כשנ"ס הך דר"ש ליתא בכולהו תנאי אלא משום דשמעינן ליה לר"ש דדרש טעמא דקרא אם כן כי יסיר קרא יתירא הוא דכי נמי לא כתיב דלשנין האי טעמא מנפשיה [ועי' תוס' קידושין פח: ד"ה הניחא וכו']:

משום נשג"ז. פירוש כהן הבא עליה חייב משום זונה ומפ' בפ' הנערפין (סנהדרין דף פב.) ואידך דאמר משום נשג"א קסבר נשייהו לא מפקרי בזנות ומשום הכי לא מחייב משום זונה והקשה הרב רבי משה מפוסטנאי"ש דאמר הכא בנין דין של חשמונאי גזרו בעובדת כוכבים משום זונה ומנן בפרק הבא (ב) ביבמות (דף פח:) וחכ"א אין זונה אלא גיורת או משוחררת ומנגעלה בעולת זנות וזו היא זונה האמורה בתורה ומפרש טעמא לפי שבאין עליה בגכריותה אלמא בעובד' כוכבים שייך זנות ויש לדחות דהתם בגיורת שאני משום דהשתא היא בת קיחה וקיימא באיסור אלמא זונה לא יקח (ג) אבל בעובדת כוכבים לית בה קיחה ליה בה משום זונה לא יקח ולא משום מילול זרעו שאינו ממיתתם אחריהן אבן קשה לאמרינן פרק כל האסורין (תמורה דף כט: ופס ד"ה וכנא) אמר אביי כהן הבא על העובדת כוכבים מ) (אפי' פ"א) אינו נוקה וכתא אמר נוקה אלמא מדאורייתא הוא מלקי עלה משום זונה ואפילו בעובדת כוכבים ואמר בפרק עשרה יוחסין (קידושין דף עח.) דפליגי רבי אלעזר בר יעקב ור' יהודה ור' יוסי ור' שמעון בגיורת לכהן ואפילו ר' שמעון לא שרי אלא בגמגירה פחותה מבת ג' שנזרעו בתוליה בישראל אבל בעובדת כוכבים ולאי שייך זונה וי"ל דהתם דבתה דאמורה וכן הבית דפ' י' יוחסין והבית דינמות דמשמע דבעובדת כוכבים שייך זונה (ד) הייגו ולאי ליאסר לכהן ואף הכהן נוקה עליה כבעולה ולאי ואמר אינו נוקה הייגו משום דקסבר דהא דמתסרא עובדת כוכבים זונה לכהן מדאורייתא לאו משום זונה דכתיב בקרא מתסרא אלא מגזרת הכתוב דכתיב בתולה מעמיי ולא גיורת ולאו הכא מכלל עשה עשה ולהכי לא לקי והך גזירה דנ"ד של חשמונאי הוי בפחות עובדת כוכבים שאין יודע לנו שנבעלה דמספיקא לא לקי ואפי' לרבא ומיהו לרבנן גזרו בכמיים לחייבו משום זונה ולרב דימי נשייהו לא מפקרי הלכך משום זונה לא גזרו ומפ' נמי התם בפ' הנערפין מ"ד נשג"ז לא אמר נשג"א דאישות ליה להו וק' דהא מלרבנן בפ"ק דקידושין (דף כא:) גבי יפת תואר אשת לרבות א"א אלמא איכא בהו אישות וי"ל דולאי עשה מיהא איכא ולכך הוצרך לרבות אשת איש והא דדרשינן בפ' ד' מיתות (סנהדרין דף נב:) אשר יגלה אשת רעהו פרט לאשת אחרים פי' עובד כוכבים אלמא לא שייך בהו אישות כלל היינו לענין חיוב מיתה והא דאמרינן (בירושלמי בפ') אין עומדין י' כתו על הזונה לשנות קנאה ואחרים חייבים עליה משום אשת איש הדא אמר בעולה קונה בנני נמ היינו דוקא בנני נמ אבל בישראל אינו חייב בעולה אלא בעולת בעל ואשתו גמורה: **צער** גדול היה לי לפני רבי אבי כו'. מדאמרינן ופלוני אלמ פלוני משמע שכולם היו בדור אחד וכולם בימי רבי:

לאלתר

כמאירה אתם נארים. אתם מקבלים עליכם גזירה בארור ובקללה ונאסר עליכם ואתמ"כ אותי אתם קובעים גחלים שאתם נהנים שוב מן האחרים: **מעריסתן.** מקטנותן שהן שוכבות בעריסה שקורין בריי"ץ: **משום יין.** שהיין בוער בו ומביאו לידי בעותיהן: **ובכוסיהן אסורין משום דבר אחר.** עבודת אלילים: **ועל דבר אחר.** אלא החוכר כאן גזרו משום דבר אחר ולא משום עבודת אלילים. לקמן מפרש לה: **קנאים.** בני אדם המקנאין קנאתו של מקום לנקום נקמותיו: **פוגעין בו.** בשעת בעילה לפי שאינו במיתת ב"ד וכמעשה שהיה דומרי וזמרי: **נשג"ז.** גזרו עליהן משום נדה דרבנן ואע"ג דעובדת כוכבים אין דמה מטמאה מן התורה שהרי היא כבהמה מכמים גזרו עליה ומשום שפחה ומשום עובדת כוכבים[1] כאילו מתמתן בה דרך אישות ומשום אשת איש דבעולת בעל יש להן לבני נח דכתיב[2] והיא בעולת בעל ויש"א הרגיל בכך הואיל וכח עליה בנדתה אתי למיבעל עמי נדה ישראלית ואתי למיבסל שפחה ועבר משום לא יהיה קדש[3] ואתי למנסבה לעובדת כוכבי' ועבר אלא מתמתן ואתי למיבעל אשת איש ישראל: **משום נשג"ז.** נדה שפחה עובדת כוכבים[4] זונה שאם כהן הוא יש כאן משום לאו דזונה ולא לאו ממש אלא גזירה משום זונה ישראלית שנבעלה לאסור לה: **דאורייתא דמייתדא כהדיה כו'** לא גרסי' וה"ג **כי גזור רבנן בית חשמונאי כיון אכל ייחוד לא כו' ואתו אינהו.** תלמידי שמאי והלל: **כאוסף שעה.** מעשה אמנון ותמר. והא דכי יהודה בסנהדרין בפ' כ"ג: **שיטמא בזיבה.** אפי' לא לאה גזרו עליו להיות מזב: **לער גדול היה לי אבי כו'.** כלומר עורת גדול היה לי אבי בשאילה זו ששאלתיה ממנו כמה פעמים ולא היה בידו: הואיל

אל איבא גוי כולו אין אי לא לא. פי' איכא חלה כשאר גזירות ויכולה להתבטל אף בנ"ד קטן מיהו חלה היא לענין שצריכה שום היתר שהרי שמן נהגו בו איסור עד שבא רבי יהודה והתירו: **גזרן** על בנותיהן שיהו נדות מעריסותן. וגם על בנות כותים גזרו ושמי גזירות הוו ותרוייהו לריכי כמו שפי' בפ"ק דשבת (מ) (טז:): **דכתיב לא** תתחתן בם. אסיפא דקרא סמיך דכתיב וכתו לא תקח לבנך דאילו לאו דלא תתחתן מיירי בגיורת כדאמרינן בהערל (יבמות פו.) וכי האי גוונא פי' הר"ר אלחנן בפרק הערל (שם פט.) גבי בני שאול שהוקעו דפריך והכתיב לא יומתו אבות על בנים וע"כ אסיפא דקרא סמיך דכתיב איש בחטאו יומתו אבל ריישא דקרא מוקמי ליה (בסנהדרין דף מ:) בעדות אב על הבן [וע"ע תוס' כתובות כט. מד"ה אלו]: **כי** יסיר לרבות כל המסירין. ע"כ הך דרשא לא קיימא אלא אכתו לא תקח לבנך דסליק מיניה דאילו שאר עובדי כוכבים בגירותן שרו ולר"ש דאסר כשנ"ס הך דר"ש ליתא בכולהו תנאי אלא משום דשמעינן ליה לר"ש דדרש טעמא דקרא אם כן כי יסיר קרא יתירא הוא דכי נמי לא כתיב דלשנין האי טעמא מנפשיה [ועי' תוס' קידושין פח: ד"ה הניחא וכו']:

משום נשג"ז. פירוש כהן הבא עליה חייב משום זונה ומפ' בפ' הנערפין (סנהדרין דף פב.) ואידך דאמר משום נשג"א קסבר נשייהו לא מפקרי בזנות ומשום הכי לא מחייב משום זונה והקשה הרב רבי משה מפוסטנאי"ש דאמר הכא בנין דין של חשמונאי גזרו בעובדת כוכבים משום זונה ומנן בפרק הבא (ב) ביבמות (דף פח:) וחכ"א אין זונה אלא גיורת או משוחררת ומנגעלה בעולת זנות וזו היא זונה האמורה בתורה ומפרש טעמא לפי שבאין עליה בגכריותה אלמא בעובד' כוכבים שייך זנות ויש לדחות דהתם בגיורת שאני משום דהשתא היא בת קיחה וקיימא באיסור אלמא זונה לא יקח (ג) אבל בעובדת כוכבים לית בה קיחה ליה בה משום זונה לא יקח ולא משום מילול זרעו שאינו ממיתתם אחריהן אבן קשה לאמרינן פרק כל האסורין (תמורה דף כט: ופס ד"ה וכנא) אמר אביי כהן הבא על העובדת כוכבים מ) (אפי' פ"א) אינו נוקה וכתא אמר נוקה אלמא מדאורייתא הוא מלקי עלה משום זונה ואפילו בעובדת כוכבים ואמר בפרק עשרה יוחסין (קידושין דף עח.) דפליגי רבי אלעזר בר יעקב ור' יהודה ור' יוסי ור' שמעון בגיורת לכהן ואפילו ר' שמעון לא שרי אלא בגמגירה פחותה מבת ג' שנזרעו בתוליה בישראל אבל בעובדת כוכבים ולאי שייך זונה וי"ל דהתם דבתה דאמורה וכן הבית דפ' י' יוחסין והבית דינמות דמשמע דבעובדת כוכבים שייך זונה (ד) הייגו ולאי ליאסר לכהן ואף הכהן נוקה עליה כבעולה ולאי ואמר אינו נוקה הייגו משום דקסבר דהא דמתסרא עובדת כוכבים זונה לכהן מדאורייתא לאו משום זונה דכתיב בקרא מתסרא אלא מגזרת הכתוב דכתיב בתולה מעמיי ולא גיורת ולאו הכא מכלל עשה עשה ולהכי לא לקי והך גזירה דנ"ד של חשמונאי הוי בפחות עובדת כוכבים שאין יודע לנו שנבעלה דמספיקא לא לקי ואפי' לרבא ומיהו לרבנן גזרו בכמיים לחייבו משום זונה ולרב דימי נשייהו לא מפקרי הלכך משום זונה לא גזרו ומפ' נמי התם בפ' הנערפין מ"ד נשג"ז לא אמר נשג"א דאישות ליה להו וק' דהא מלרבנן בפ"ק דקידושין (דף כא:) גבי יפת תואר אשת לרבות א"א אלמא איכא בהו אישות וי"ל דולאי עשה מיהא איכא ולכך הוצרך לרבות אשת איש והא דדרשינן בפ' ד' מיתות (סנהדרין דף נב:) אשר יגלה אשת רעהו פרט לאשת אחרים פי' עובד כוכבים אלמא לא שייך בהו אישות כלל היינו לענין חיוב מיתה והא דאמרינן (בירושלמי בפ') אין עומדין י' כתו על הזונה לשנות קנאה ואחרים חייבים עליה משום אשת איש הדא אמר בעולה קונה בנני נמ היינו דוקא בנני נמ אבל בישראל אינו חייב בעולה אלא בעולת בעל ואשתו גמורה: **צער** גדול היה לי לפני רבי אבי כו'. מדאמרינן ופלוני אלמ פלוני משמע שכולם היו בדור אחד וכולם בימי רבי:

לאלתר

דבית דינו של חשמונאי גזרו שלא תהיה עובדת כוכבים מיוחדת לו בתנות אתו אינהו גזרו אפילו אקראי בעלמא: ועל דבר אחר משום דבר אחר מאי היא. אמר רב נחמן בר יצחק גזרו על תינוק עובד כוכבים שיהא בזיבה שלא יהא תינוק ישראל רגיל אצלו במשכב זכר. אסיקנא עובד כוכבים מבן ט' שנים ויום אחד בזיבה.

א) [ומ"ר פי"ז מהל' מאכלות אסורות הל' ט' יב טוש"ע יו"ד סי' קיג סעיף ח]: **קבח** ב מיי' פי"א מהל' מאכלות אסורות הלכה ג סמג לאוין קיג עור ש"ע יו"ד סי' מח סעיף ח: **קל** ו ז מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעי' ב [ועי"ע מ"מ סי' מכה סעיף ד בהגה]: **קלא** ח מיי' שם הלכה ב טוש"ע שם סעי' ח: **קלב** ט י מיי' שם פכ"ב הלכה א סמג לאוין קס טוש"ע יו"ד סי' כב סעיף א [וכתב לאסף קידושין פ"ד ד' רמג.]: **קלג** כ ל מיי' שם הלכה ג טוש"ע שם סעי' ב: **קלד** מ מיי' שם פ"ד הלכה ד ופ"ל מהלכות טומאת מת הלכה י"ד ופ"ב מהל' מעשר ומעשר הלכה י: **קלה** נ מיי' פ"ב מהל' מעשר ומעשר הלכה י:

עין משפט נר מצוה

מסורת הש"ס

א) שבת יח: ע"ש, ב) [ע"ס], ג) [קדושין סח:], ד) פנהדרין פב., ה) [נ"ל פלא], ו) שם, ז) שם כח. ע"ש, ח) שם: קדושין פ: ע"ש, ט) שבת יח:, י) נס"ל: נויה, כ) [נתאשית כב], ל) [דברים כג], מ) רש"ל מ"ז,

תורה אור השלם

1. בְּמַאֲרָה אַתֶּם נֹאָרִים וְאוֹתִי אַתֶּם קֹבְעִים הַגּוֹי כֻּלּוֹ: מלאכי ג ט
2. וְלֹא תִתְחַתֵּן בָּם בְּתֶךָ לֹא תִתֵּן לְבִנּוֹ וּבִתּוֹ לֹא תִקַּח לְבִנֶּךָ: דברים ז ג
3. כִּי יָסִיר אֶת בִּנְךָ מֵאַחֲרַי וְעָבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְחָרָה אַף יְיָ בָּכֶם וְהִשְׁמִידְךָ מְהֵרָה: דברים ז ד
4. וְיִהִי כַּמִּשְׁלַשׁ חֳדָשִׁים וַיֻּגַּד לִיהוּדָה לֵאמֹר זָנְתָה תָמָר כַּלָּתֶךָ וְגַם הִנֵּה הָרָה לִזְנוּנִים וַיֹּאמֶר יְהוּדָה: הוֹצִיאוּהָ וְתִשָּׂרֵף: בראשית לח כד
5. כִּי יִסְּתְךָ אָחִיךָ בֶן אִמֶּךָ אוֹ בִנְךָ אוֹ בִתְּךָ אוֹ אֵשֶׁת חֵיקֶךָ אוֹ רֵעֲךָ אֲשֶׁר כְּנַפְשְׁךָ בַּסֵּתֶר לֵאמֹר נֵלְכָה וְנַעֲבְדָה אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתָּ אַתָּה וַאֲבֹתֶיךָ: דברים יג ז

גליון הש"ס

תוס' ד"ה דבתיב וכו' **אסיא** דקרא. עין קידושין דף פח ע"ב תוס' ד"ה אמר קלל:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה נזרו וכו' בס"ק דשבת. נ"ב כתב ע"ז ע"ב בתוס' ד"ה לף בגמ' וכו' בפרק הבא על יבמתו וחכ"א: (ב) בא"ד חוזה לא יקח ולא יחלל זרעו אבל בעובדת כוכבים לית בה וכו' מתיחס אחריו אבן: (ד) בא"ד והבית דינמות דמשמע דבעובדת כוכבים שייך זונה ליאסר לכהן ואף הכהן נוקה עליה הייגו דוקא בבעולה ולאי:

לעזי רש"י

בריי"ץ [בריי"ץ]. עריסה.

מוסף רש"י

הבועל ארמית. בת עובד כוכבים, קנאין פוגעין בו. מי אדם כפרין המתקנאין קנאתו של מקום פוגעין בו בשעה שרוחקין את המעשה, אבל לאחר מיכן אין מיתתו מסורה לבית דין, והלכה למשה מסיני הוא, פוגעין, ממיתין כמו (מלכים ח כ) לך ופגע בו (סנהדרין פא:). חייב משום נשג"א. כלומר נשגא בה משום כל אלו (שם פב:). גזרו על ייחוד. דאשת איש ועל הפנויה (שם כא:). אלא בן מתייחד עם אמו. להמי נקט קרא בן אחך לומר שהכן מצוי אצל האם (קידושין פ:). שיטמא בזיבה. ואפילו אינו זב (שבת יז:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com